

E-post: debatt@klassekampen.noKRONIKK
& DEBATTAkademisk
boikott nå!

ISRAEL

Thomas Bakken

Ansatte og studenter ved NTNU har fulgt Universitetet i Tromsø sitt eksempel, og det foregår i disse dager to opprop for akademisk boikott av israelsk academia – ett blant de ansatte og ett blant studentene. Nylige og historiske hendelser har lært oss at virkemidler som boikott kan fungere. For ikke lenge siden trakk Veolia seg fra byggingen av bybaneprosjektet i Jerusalem etter massivt press, og boikottaksjoner var en viktig del av det internasjonale presset mot apartheidregimet i Sør-Afrika som til slutt førte frem til at regimet falt og at alle borgere fikk samme formelle rettigheter.

I en nyhetssak som omhandlet aksjonen ved NTNU i Vårt Land, uttaler styreleder ved NTNU Marit Arnstad at hun ikke tror boikott er veien å gå for å få fred i Midtøsten. Spørsmålet er hva hun mener er veien å gå. Skal vi bare akseptere de stadig grovere forbrytelsene som begås mot det palestinske folk?

Så klart er boikott ikke veien å gå i alle verdens konflikter. Dialog må være det viktigste instrumentet for å skape fred og forsoning. Problemet med konflikten mellom Israel og palestinerne er at den har vedvart siden 1948. Den har vært gjenstand for dialog i flere årtier uten at palestinerne kan leve fri fra okkupasjon, undertrykkelse og frykt. Deres situasjon er håpløs og den blir stadig verre. Alt dette skjer mens vestlige ledere roper om å fortsette på samme spor som før – linjen som verken fordømmer at Israel nekter palestinerne grunnleggende menneskerettigheter eller at landet bryter folkeretten og FN-resolusjoner. For i motsetning til andre stater, går Israel fri for internasjonale reaksjoner og sanksjoner.

Israelsk academia har generelt bidratt til å støtte den ulovlige okkupasjonen av palestinske områder. Dette har de gjort ved å støtte israelsk våpenteknologi og ulike former for kommunikasjons- og datateknologi spesialisert for det israelske forsvaret – det samme forsvaret som okkuperer palestinsk land. Enda mer hårreisende er det at academia bidrar til å legitimere Israels handlinger ved å skrive historie som rettferdiggjør okkupasjon og undertrykkelse.

Samtidig unnlater israelsk academia å bruke sin viktige rolle som en kritisk samfunnsaktør ved å ikke rette kritikk mot grove og klare menneskerettighetsbrudd i Israel og de palestinske områdene. Det er viktig at vi ikke godtar dette. Vi må legge press på israelske offentlige institusjoner, slik som de akademiske institusjonene. Det må også nevnes at flere krefter innen israelsk academia selv har bedt om en slik reaksjon.

Nyanser
etterlysesPSYKISK
HELSEVERN

Frédéric Larsen

Helsedirektoratet offentliggjorde 4. juni rapporten fra arbeidsgruppen for behandlingstvilkåret i psykisk helsevernloven, der det fremmes forslag til nye tiltak for redusert og kvalitetssikret bruk av tvang i psykisk helsevern. 15. juni skriver tre av arbeidsgruppens medlemmer i et innlegg i Klassekampen at lovendring er nødvendig. Arbeidsgruppens flertall anbefaler i rapporten «at det nedsettes et lovutvalg for å vurdere etiske, faglige og rettslige sider av dagens regler og praksis innen psykisk helsevern» (s. 85). Dette støtter undertegnede på det sterkeste. Vi som jobber i det psykiske helsevern er prisgitt et tydelig lovverk som er ofte oppe til vurdering og som sikrer maksimalt med hjelp og minimalt med overgrep.

Innlegget konkluderer forfatterne – et mindretall i arbeidsgruppen – med at psykisk helsevernloven må oppheves, tvangsmedisinering bør opphøre eller forbyes og i stedet være et alternativt og frivillig behandlingstilbud for pasientene som ønsker det.

Sikkerhetspsykiatrisk enhet (SPE) ved Oslo universitetssykehus HF, Aker, tar inn pasienter som etter psykisk helsevernloven har behov for behandlingsskjema, inklusive pasienter dømt til behandling. Tvangsvedtak på medisinering, skjerming og beltelegging fattes etter grundige faglige vurderinger, og vi har en velfungerende kontrollkommisjon som fyller sin kontrollfunksjon tilfredsstillende. Jeg har selv, som sykepleier, vært i situasjoner med pasienter som utøver vold og trusler mot personale eller medpasienter. Det kan da være fare for så vel pasientens egen helse som medpasienter og personale.

Å stå uten psykisk helsevernloven og dens muligheter for tvangsinn gripen i slike situasjoner ville gjort arbeidssituasjonen umulig. Man kan og bør ønske seg mindre tvang i helsevesenet, men de mange pågående debattene om tvang i psykiatrien fremstår ofte som unyanserte og med fokus på at gjennomføring av tvang er inhumant og uetisk. Samtidig skriver tabloidpressen om «tikkende bomber» og drap utført av mennesker med psykiske lidelser hvor man kan lese at det er for lite tvang i psykiatrien, og det forventes et bedre samfunnsvern. Disse motsetningene vanskeliggjør debatten og gjør den desto viktigere.

Vår enhet protokollfører gjennomføring av tvang uten opphør i tråd med psykisk helsevernlovens kapittel 4. Etiske dilemma som oppstår i gjennomføringen av tvang tas jevnlig opp på internundervisninger,

Vi har alle en plikt til ikke å akseptere urett og klare brudd på folkeretten. Vi har sett gang på gang at linjen som kjøres mot Israel ikke fungerer. Erfaringer fra tidligere har lært oss at boikott kan gi

FEIL: Frédéric Larsen poengterer at dette bildet, trykket i Klassekampen til et innlegg 15. juni, ikke er representativt for pasientrommene på Sikkerhetspsykiatrisk enhet, Oslo universitetssykehus HF, Aker.

personalmøter og i andre fora ved enheten. Det gjennomføres debriefinger av personal umiddelbart etter alvorlige hendelser som voldelige/truende pasienter, beltelegging og lignende. Tvang tas på alvor og sees ikke lett på. Det er samvittighetsfulle mennesker med ønske om å hjelpe som jobber her, og det er belastende å lese at man i enkelte kretser oppfattes nærmest som torturister. Dette kommer i tillegg til belastningen det er å stå i konflikter som kan oppstå i behandlingen av pasienter med høy voldsrisiko og aggresjonsproblematikk.

Undertegnede støtter flere av arbeidsgruppens konklusjoner hva angår forslag til sektorovergripende tiltak og tiltak i spesialisthelsetje-

«Å stå uten muligheter for
tvangsinn gripen ville gjort
arbeidssituasjonen umulig»

nestens psykiske helsevern (s. 97–98). Jeg håper at de regionale helseforetakene innvilges midler til å gjennomføre noen av tiltakene og at tvang i psykiatrien blir gjenstand for en mer nyansert debatt uten fokus på tabloide overskrifter, men hvor man ser nærmere på balansen mellom en trygg arbeidsplass og et godt behandlingstilbud.

Det er viktig å understreke at tvangsbruk også kan være et gode og ikke alltid et onde. Det finnes både pasienter og pårørende som gir uttrykk for det. Satt på spissen: Å gripe inn i et suicidforsøk er også tvang, men det er ingen som tviler på at det er helsefremmende. Nettopp det er vår viktigste oppgave i helsevesenet: å fremme helse (for alle – pasienter, pårørende og

personale). Når vi gjennomfører tvangstiltak er det aldri fordi vi tror det fremmer «uhelse», tvert imot. Det foretas alltid individuelle vurderinger som er faglig begrunnet og dokumentert i henhold til gjeldende lovverk. Pasienten har alltid klagerett og blir informert om dette. Det er en samvittighetsfull og samfunns viktig jobb vi utfører, og vi er når som helst rede til å ta debatten om tvang, bare den er nyansert og saklig.

En saklig og nyansert debatt rundt tvangsbruk i psykiatrien fordrer at man går dypere inn i materien og ser nærmere på både pasientgruppen, forventninger fra samfunnet og tilgjengelige behandlingstilbud. Tvangsbegrepet må defineres slik at

det ikke er tvil om hva man egentlig diskuterer. Det blir viktig å løfte frem de enkeltmenneskene som har fått god hjelp av psykiatrien. Et menneske i akutt psykose som står i fare for å begå voldshandlinger vil i ettertid kunne se verdien av at noen grep inn og tok kontroll. Det er ingen nytteverdi i tabloide overskrifter og populistiske utsagn som viderefører fordommer og bidrar til å stigmatisere helsepersonell som utfører viktige og helsefremmende oppgaver i helsevesenet i Norge i dag.

Illustrasjonsbildet til innlegg 15. juni er for øvrig ikke representativt for pasientrommene på Sikkerhetspsykiatrisk enhet, Oslo universitetssykehus HF, Aker.

Frédéric Larsen, fungerende enhetsleder ved Sikkerhetspsykiatrisk enhet, Post B, Avdeling for Psykosebehandling, Oslo universitetssykehus HF, Aker

FredericAndreEftevag.Larsen@akersykehus.no

resten av det akademiske Norge.

Thomas Bakken, leder i NTNU Sosialistisk Ungdom og medlem i NTNU studentnettverk for akademisk boikott av Israel

Thomas.bakken@live.no